

Kaavin kirkko paloi maan tasalle

● Toukokuun 11. aamuyöllä hieman ennen kello kahta syttyi Kaavin kunnassa palamaan kirkkorakennus, joka kuului yhtenä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kirkkojemme hiljalleen hupenevaan joukkoon.

● Voisi yhtyä Kaavin kunnan palopäällikön Osmo Hakkaraisen katkeriin sanoihin, kun hän vastausta odottamatta kysyi: "Pitkö juuri meidän kirkkomme olla nyt vuorossa?"

● Samaa kysymystä hieman toisessa muodossa lienevät monet Hakkaraisen kollegat pohtineet puukirkkojen kunnissa kaikkialla Suomessa.

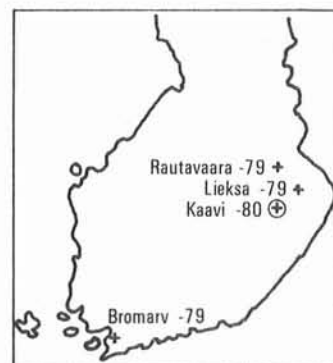
Tapahtumien kulku

Palopäällikkö *Osmo Hakkarainen* sai kotiinsa ilmoituksen kirkon syttymisestä vähän ennen kello kahta sunnuntaita vasten yöllä. Samoihin aikoihin Kuopion aluehälytyskeskus vastaanotti paloilmoituksen ja antoi välittömästi sireenihälytyksen Kaavin puolivakinaiselle palokunnalle. Palopaikalle matkalla olleesta sammutusautosta Hakkaraiselle ilmoitettiin liekkien näkyvän jo kirkon ulkopuolellakin ja tiedon seurauksena Hakkarainen pyysi aluehälytyskeskusta lähettämään apuvoimia naapurikunnista, Tuusniemestä, Riistavedeltä, Juankoskelta, Muuruvedeltä ja Kuopiosta. Kaikkiaan sammutustyöhön osallistui yli 60 miestä.

Kaavin palokunnan 6 miestä, sam-

mutusauto, jossa oli 3500 l vettä sekä 9500 litran säiliöauto kahden hengen miehityksellä saapuivat palopaikalle viisi minuuttia kello kahden jälkeen. Kolmetuumaisten runkojohtojen selvitys alkoi heti ja veden saanti varmistettiin. Palopäällikön varamiehenä toiminut palomies *Vesa Jäntti* johti sammutustyötä siihen saakka, kun viikkovapaalla ollut palopäällikkö Hakkarainen saapui paikalle. Sammutuksen johdon ottanut Hakkarainen totesi heti palokuntansa voimavarat liian pieniksi kirkon pelastamiseen. Tämä johtui suihkujen vähyyden ja vesijohtojen verkostopaineen mataluudesta. Näin ollen hän keskitti voimia ympäristön suojaamiseen.

Kirkossa tuli oli saanut voittamattoman otteen. Pääsisäänkäynnin lattia,

Kirkko kauttaaltaan tulella. Samuttajien tehtäväksi jäi ympäristön suojaaminen. Kuva: Osmo Kanerva.

Aamulla 750 m²:n kirkosta oli jäljellä vain savuava raunio-kasa. Jälkisammustustyötä ja vartiointia jatkui vielä seuraavaan aamuun saakka. Kuva: Osmo Kanerva.

Tuusniemen palokunta iltapäivällä vähän ennen 14.00.

Keskusrikospoliisin Kuopion lääninosaston annettua luvan, jälkisammustus- ja raivaustyöt alkoivat aamulla kuuden aikaan. Tätä työtä kesti ilta-myöhälle ja sen jälkeen alueen vartiointi jatkui seuraavaan aamuun asti.

Mistä palo alkoi?

Keskusrikospoliisin Kuopion lääninosaston suorittamien palonsyytutkimusten mukaan voidaan melkoisella varmuudella päätellä, ettei tällä kerralla ollut kyseessä murhapoltto, kuten esim. Rautavaaran kirkkopalon kohdalla.

Palon alku on voitu paikallistaa pääoven vasemmalle puolelle, urkuparvelle. Tutkimusten ollessa vielä kesken oletetaan viallisten sähköjohtojen aiheuttaneen palon. Tutkimusten aikana on ilmennyt, että jo hieman ennen puoltayötä ohikulkija oli havainnut kirkossa valoilmiön, jota ei kuitenkaan osannut yhdistää palonaluksi. □

urkuparvi ja seinät paloivat valtoimeinaan eikä suihkuilla yletty ikkunoiden kautta palopesäkkeisiin, joita oli levinnyt jo ullakollekin. 10–11 sekuntimetrin tuuli lietsoi paloon lisää voimaa.

Kuumuuden rikottua ikkunat savu-kaasut syttyivät tuleen alttarin luona. Hakkarainen kertoo: ”Kirkko oli täynnä savua enkä uskaltanut lähettää miehiä savusukellukseen häkäräjähdyksen ja kovan kuumuuden takia. Alttaritaulua ei niissä olosuhteissa ollut mahdollista pelastaa.”

Hakkarainen haluaa lisäksi kiinnittää huomiota alttaritaulujen kiinnitykseen, joka ainakin Kaavin kirkossa olisi tehnyt pelastustoimet vaikeiksi helpommisakin olosuhteissa. ”Onko taulun välttämättä oltava niin lujasti seinässä kiinni, että ilman järeää sorkkarautaa sitä ei irti saada? Voisi olettaa tukevien ripustuskoukkujen riittävän.”

Kaavin kirkon alttaritaulu oli vakuutusarvoltaan 100 000 markkaa ja se siis paloi kirkon mukana.

Tuhon laajuus

Kaavin kirkkorakennus paloi perustuksiaan myöten. Ja kuten palopäällikkö toteaa, ”4,7 miljoonan markan edestä omaisuutta hävisi kolmessa tunnissa olemattomiin”. Kirkko oli vakuutettu 4 milj. markan arvosta ja irtaimen omaisuuden vakuutusarvo oli hieman yli 700 000 markkaa. Kulttuurihistoriallisia arvoja ei Kaavin – kuten ei muidenkaan vanhojen kirkkojen kohdalla voida rahassa arvioida.

Noin 50 metrin päässä kirkon länsipuolella sijaitseva kellotapuli säilyi suojaustoimenpiteiden sekä tuulen suunnan ansiosta. Samoin tuulen yläpuolella ollut lämpökeskus säästyivät tuholta. Tuulen alapuolella olleen ladon katto sen sijaan syytti tuleen, mutta saatiin nopeasti sammutettua.

Kirkon katto romahti noin klo kolmen aikaan ja aiheutti kipinäsaateen, joka kantautui tuulen mukana yli kilometrin päähän. Räntäisen sään ansiosta kipinäointi ei aiheuttanut harmeja.

Jälkitoimenpiteet

Ympäristökunnista saapuneet apuvaimat keskitettiin vedenhuoltoon ja suihkujen siirtoon sekä kirkon ympäristön suojaamiseen. Kahteen 3” runkojohdoton riittivät palokuntien kolmetuumaisset, mutta ei enää kolmanteen, jota kiipeästi olisi tarvittu. Kaikkiaan käytössä oli 2300 metriä 3” letkua.

Sammutus- ja suojaustyöt jatkuivat aamuyhteeksi asti, jolloin hiljalleen alkoi yksiköiden vapauttaminen tehtävistä. Ympäristökuntalaisista lähti viimeisenä

Kaavin puukirkko

Kaavin kirkko oli linnoitusarkkitehti Pehr Granstedtin suunnittelema ja se valmistui käyttöönsä vuonna 1817.

Sen pinta-ala oli n. 735 m². Istumapaikkoja kirkossa oli 1000. Arvokas, alkuperäinen alttaritaulu oli hovimaalari Adolf von Beckerin maalaama vuodelta 1884.

Kirkosta oli 4 uloskäyntiä. Parvekkeita oli kolme, jokaisesta johti yksi kapea poistumistie.

Kantavana rakennusaineena oli käytetty veistettyä honkahirttä. Ulkopuolisena verhouksena oli vuorauslau-

ta. Kateaineena oli kuparipelti. Yläpohjan lämpöeriste oli mineraalivilla, alapohjan pintaverhouksena pahvilevy ja laudoitus.

Kirkossa oli keskuslämmitys (vesi). Lämpökeskus sijaitsi kirkon ulkopuolella.

Kellotapuli on erillISRakennus ja se säilyi palossa. Tapuli on veistettyä honkahirttä ja kateaine kuparipelti.

Paloteknisessä luokittelussa sekä kirkko että kellotapuli kuuluvat luokkaan paloahidastavat.

Kaavin kirkon sammutus- ja pelastussuunnitelma

Kaavin kirkkoa varten oli laadittu sammutus- ja pelastussuunnitelma sekä ohje ’toimenpiteet tulipalon tai muun vaaran uhatessa Kaavin kirkkoa tai kellotapulia’.

Pelastus- ja sammutussuunnitelma on liitteineen 9 konekirjoitusliuskaa, toimintaohjeet on lueteltu 3 liuskalla.

Tässä pääkohdat sammutus- ja pelastussuunnitelmasta: 1) Kirkon sijainti, 2) Rakenteellinen paloturvallisuus, 3) Kirkon henkilökunta, 4) Sammutuskalusto.

Suunnitelma sisältää toimintaohjeet Kaavin palokunnan sammutustyön johtajalle kirkkopalon varalta, sii-

nä kerrotaan oman ja avustavien palokuntien kalustoresurssit, se määrää sammutusyksiköiden sijoituksen, kertoo ensisijaisesti pelastettavan omaisuuden sijaintipaikat, luettelee kirkon henkilökunnan puhelinnumeroineen ja selvittää jälkivahinkojen torjunnan.

Toimintaohjeet tulipalon tai muun vaaran uhatessa Kaavin kirkkoa tai kellotapulia – ohje on tarkoitettu kirkon henkilökunnalle. Se luettelee kirkkoherran, kanttorin, suntion ja taloudenhoitajan todennäköiset tehtävät palon tai muun onnettomuuden uhatessa.